

İSLÂM'DA DAYANIŞMA VE SPOR

-Editör-

Dr. M. Raşit AKPINAR

İSLÂM'DA DAYANIŞMA VE SPOR

İSLÂM'DA
DAYANIŞMA VE SPOR

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
İSLAMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

**KONYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

© Bu eserde yer alan makalelerin bir kısmı, 12-13 Ağustos 2022 tarihlerinde Konya Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen Uluslararası İslâmî Dayanışma Oyunları Sempozyumu'nda sunulan bildiriler arasından seçilmiştir. Eserin tüm yayın hakları saklıdır. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın bir kısmı veya tamamı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

Konya Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınları

Sertifika No: 21473

ISBN: 978-605-389-512-1

Konya Büyükşehir Belediyesi
Adına Sahibi:
Uğur İbrahim ALTAY

Proje Koordinatörü:
Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ

Editör:
Dr. M. Raşit AKPINAR

İrtibat:
Selçuk Üniversitesi İslami İlimler
Fakültesi, Alaaddin Keykubat
Kampüsü, Selçuklu / Konya
Tel: 0 (332) 241 00 41
islamiilimler@selcuk.edu.tr
isgs.selcuk.edu.tr

Kültür A.Ş.
Konevi Mah. Alay Cad. No: 11
Konya Tren Garı Civarı
Meram/KONYA
www.konyakultur.com.tr

Baskı:
Keykubat Matbaa
Akademi Mah. Yeni İstanbul Cad.
No: 343 / Z01 Selçuklu / KONYA
Matbaa Sertifika No: 46389
Ekim 2022, KONYA

İSLÂM'DA
DAYANIŞMA VE SPOR

İÇİNDEKİLER

TAKDİM

- ix *Prof. Dr. Hacı Ahmet Özdemir*
xi *Uğur İbrahim Altay*
xiii *Prof. Dr. Gülfettin Çelik*
xv *Prof. Dr. Metin Aksoy*
xvii *Prof. Dr. Hasnain Rizvi*
xix *Prof. Dr. Mahmut Erol Kılıç*

23 ÖNSÖZ

25 GİRİŞ

Prof. Dr. Ramazan Altıntaş

BİRİNCİ BÖLÜM

DAYANIŞMA VE PAYLAŞMA MEDENİYETİ

- 31 أهمية التضامن الإسلامي
Ali Qasım Mohammed Mohammed
- 35 أمثلة من صور التضامن في الإسلام
Abdulahkim Thabit Mohammed REFAAN
- 41 İslâm'da Dayanışma Müessesesi Olarak Kefalet
Melikşah Aydın
- 53 Farklı Kıraat Vecihlerindeki Anlamlarıyla Kur'an'da
Dayanışma ve Bütünleşme İlkeleri
Ömer Özbek
- 85 İslâm Dünyasında Kardeşliği ve Dayanışmayı Engelleyen
Bazı Etnik ve Dinî Faktörler
Abdullah Akın
- 97 Osmanlıların Haremeyn'e Gönderdiği Bir Ayni Yardım
Türü Olarak Cerâye Tahsisâtı
Osman Ezici

İKİNCİ BÖLÜM

KUR'ÂN VE HADİS PERSPEKTİFİNDEN SPOR VE OYUN

- 129 Kur'ân'daki Kullanımı Bağlamında "La'ib" Kelimesi ve Güncel Yorumu
Hasan Sevim
- 145 Kur'an'ın 'Dünya Hayatı Bir Oyundur' Söylemine Farklı Bir Bakış
Seyit Ahmet Kıvrak
- 149 Rivayet Kültüründe Yüzme Sporuna ve Adabı
Mustafa Yüceer
- 169 Hz. Peygamber ve Zekâ Oyunları
Ömer Faruk AKPINAR
- 181 Sünnet Açısından Kültürümüzde Mûsikî ve Halk Oyunları
Muhammed Bacak - Recep Tuzcu
- 195 Hz. Peygamber'in Yarış Devesi Adbâ ve Akıbeti Üzerine - Ahlâkî Değerler ve Spor Etiği Açısından Bir Yorumlama Denemesi-
Tahsin KOÇYİĞİT

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İSLÂM TARİHİ VE MEDENİYETİNDE SPOR

- 213 Abbâsîler Sosyal Yaşam Parametrelerinden Oyun Meclislerindeki Oyunlar ve Yeni Aktiviteler (750-833)
Murat Bıyıklı
- 225 Selçuklular'da Spor ve İdman Faaliyetleri
Mustafa DEMİRCİ
- 237 Sports And Education In Pakistan
Shakeela Khurram
- 251 Sejahtera Sports for All: A New Narrative for University Sports
Mahyuddin Daud

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
FIKİH VE SPOR

- 285 İslâm Hukuku Açısından Savunma ve Dövüş Sporları
Ahmet Hamdi Yıldırım
- 307 İslâm Hukukuna Göre Profesyonel Spor ve Sporculuk
Akif Dursun
- 337 Güncel Fetvalar Işığında İslâm ve Spor
İsmail Yalçın

BEŞİNCİ BÖLÜM
EDEBİYAT VE SPOR

- 355 Puslu Kıtalar Atlası'nda Eylemsellik
Sena Küçük
- 373 Celal Yeniçeri ve İslâm'ın Dayanışma-Paylaşma Medeniyeti
Adlı Eseri
Said Nuri Akgündüz
- 385 Osmanlı'nın Son Döneminde Eğitim Düşüncesinde Beden
Eğitimi, Zihin Eğitimi, Din/Ahlak Eğitimi
Fatih Özkan

397 **SONUÇ YERİNE**

401 **DİZİN**

TAKDİM

Prof. Dr. Hacı Ahmet ÖZDEMİR

Konya Milletvekili

İslâm dünyasının bugünkü durumu şu anda çok güçlü, çok kuvvetli, cesim bir yapıya sahip olmasına rağmen iradesiz bir insana benzemektedir. İşte bizim yapmamız gereken bu iradeyi ayağa kaldırmaktır. Bu iradeyi ayağa kaldırdığımız gün, dünyanın enerji kaynakları üzerinde, dünyanın maden kaynakları üzerinde, dünyanın tarım kaynakları üzerinde, dünyanın su yatakları üzerinde -ilâ-âhir-oturan ve hakikaten güçlü olup gücünün farkında olmayan bu dünya geçmişte olduğu gibi tekrar dünyaya iyiliği, güzelliği, medeniyeti ve Cenabı Hakk'ın razı olacağı her türlü faaliyeti yayacaktır. Bizim görevimiz İslâm dünyasını bu dağınıklıktan kurtarmaya çalışmak ve hakikaten Hazreti Peygamber'in gerçekleştirdiği kardeşliği ve dayanışmayı tesis etmektir. Sahabe-i kiram insandılar. Her insanın kusuru vardır, meziyetleri de vardır. Ama onların hayırlarıyla alakalı, Resulullah'tan aldıkları terbiye ile alakalı, biz bazen öyle olaylarla karşılaşırız ki "Bunlar acaba gerçekten yeryüzünde yaşadılar mı?" "Böyle olaylarda gerçekten yeryüzünde yaşandı mı?" denilecek derecede dayanışma örnekleriyle ve insani fedakarlıklarla karşılaşırız.

Şunu ifade etmek istiyorum. Bir "...izm" şöyle yapıyor: Nalıncı keseri misali, hep bana hep bana... Bir "...izm" de şöyle yapıyor: Bir sana, bir bana... Ama İslâm bize şunu öğretiyor: "İsâr". Yani kardeşini nefesine tercih etmek. Bunlar bizim umdelerimiz. Ama bunları sadece konuşmak yetmiyor! Yapmak gerekiyor. Bize düşen konuşmak, yazmak olduğu kadar aynı zamanda icraata geçirmektir. Ben işin biraz da bu tarafına vurgu yapmak istiyor ve eserin hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

TAKDİM

Uğur İbrahim ALTAY

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı

Tüm İslâm ülkeleri olarak sevginin ve kardeşliğin şehri Konya'da tüm dünyaya Müslümanlar arasındaki sarsılmaz bağın ve örnek dayanışmanın gücünü hep birlikte gösterdiğimiz 5. Uluslararası İslâmî Dayanışma Oyunları'nı gerçekleştirmenin sevinci içerisindeyiz.

Oyunlar boyunca, Konya olarak hem spor altyapımızla hem de Gençlik ve Spor Bakanlığımızın şehrimize kazandırdığı Türkiye'nin ilk olimpiik veledromu, olimpiik yüzme havuzu ve atletizm pisti ile hem de misafirperver insanlarımızla oyunların en güzel şekilde geçmesi için büyük çaba sarfettik.

Elli altı ülkeden binlerce kardeşimizi şehrimizin kadim değerlerine has bir misafirperverlikle ağırladık. İslâm dünyasının kalbi burada, Celaleddin Rumî'nin şehrinde, Selçuklu payitahtında attı. İnşallah oyunlar en güzel şekliyle tamamlandıktan sonra da kardeşliğin, hoşgörünün ve dayanışmanın en güzel örneklerinin sergilendiği bu serüven hafızalarımızda her daim güzel anılarla anılacaktır.

Bu çerçevede Konya 2022 İslâm Ülkeleri Spor Başkenti iş birliğine imza attık. Ayrıca Avrupa Başkentleri ve Şehirleri Federasyonu tarafından 2023 Dünya Spor Başkenti de seçilen Konya'mızın 2022 yılı içerisinde İslâm ülkelerine de spor başkentliği yaparak bizlere mutluluğun en büyüğünü yaşattı.

. Böylece Konya'mız hem 2022 yılında İslâm Ülkeleri Spor Başkenti, 2023 yılında da Dünya Şehirleri Spor Başkenti unvanını taşımış olacak.

Böylece Konya'mızda ulusal ve uluslararası spor müsabakasının yapılmasının da önü açılmış olacak.

İslâmî Dayanışma Oyunları'nın değerlerini akademik bir zeminde ele alan İslâmî Dayanışma Oyunları Sempozyumu'nun dayanışmamıza, birlik ve beraberliğimize çok önemli katkıları olacağına yürekten inanıyorum. Bu vesileyle sempozyumda sunulan kıymetli bildirilerin kisve-i taba bürünmesinin de ayrıca sevinilecek bir husus olduğunu belirtmek istiyorum.

Bu duygularla bu çalışmanın başta Konya'mız olmak üzere tüm insanlığa hayırlar getirmesini niyaz ediyorum.

TAKDİM

Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörü

Küresel ölçekte bilimsel, iktisadi, akademik, kültürel ve sportif alanlar başta olmak üzere birçok farklı konuda çeşitli platformlar aracılığıyla gerçekleştirilen “Dayanışma” ve iş birliği uygulamalarının, Müslüman toplulukların kendi arasında ve ortak değerler doğrultusunda gerçekleştirilmesi mühim bir ihtiyaçtır. Çünkü günümüzde spora ve sportif faaliyetlere yönelik kitlesel ilgi oldukça yüksektir ve böyle bir atmosferde spor, dayanışma duygusunun en üst düzeyde yaşandığı temel alanlardan birisidir.

İslâm'da hem toplumsal olarak savaşa ve vatan savunmasına hazırlık amacıyla hem de bireysel olarak dinç olmak ve zinde kalmak anlamında sportif etkinliklerin teşvik edildiğini; Peygamber Efendimizin yüzme, ok atma ve binicilik alanında maharetli olmasının yanı sıra ümmetine de sportif tavsiyelerde bulunduğunu biliyoruz. Diğer yandan ekonomik büyüklük, kültürel aktarım, uluslararası hareketlilik ve toplumsal ilgi bakımından dünyadaki en etkili enstrümanlardan birisi olan spor, sporcular tarafından profesyonel olarak icra edilmesinin yanı sıra bir eğlence kültürü olarak milyonlarca izleyicinin ve taraftarın takip ettiği bir argüman olması açısından da dikkate değerdir. Tüm bu süreçlerin İslâmi perspektifle incelenmesi, değerlendirilmesi ve güncel ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden yorumlanması önem arz etmektedir.

Bu kapsamda Müslüman arasındaki paylaşma ve dayanışma olgusunun somutlaşmasına katkı sunan, yurt içinden ve yurt dışından katılan akademisyenler ile araştırmacılar tarafından özgün çalışmaların

paylaşıldığı sunumlar ile zenginleşen, İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin de paydaşı ve destekleyicisi olduğu Uluslararası İslâmî Dayanışma Oyunları Sempozyumu'nu son derece önemli ve kıymetli bir faaliyet olarak görüyoruz. İki gün boyunca gerçekleşen sempozyumda Spor ile Edebiyat, Tarih, Medeniyet, Bilim ve Sağlık arasındaki ilişkilerin kapsamlı bir şekilde ele alınması ve gerçekleştirilen oturumlar sonucunda elde edilen çıktıların yaşanan problemlere etkili çözümler önermesi çok değerlidir.

Başta sempozyumu düzenleyen hocalarımız ve katılımcılar olmak üzere emeği geçen herkesi tebrik ediyor ve sempozyumun kisve-i taba bürünüyor olmasından ayrı bir mutluluk duyduğumu ifade etmek istiyorum.

TAKDİM

Prof. Dr. Metin AKSOY

Selçuk Üniversitesi Rektörü

Bugün dünyanın birçok noktasında yaşanan ayrışma ve çatışmalar göz önüne alınacak olursa dayanışma kavramının ne kadar anlamlı olduğu ortaya çıkacaktır.

Üstelik bu çatışma unsurlarının büyük ölçüde İslâm dünyasında yer alıyor olması yahut da İslâmî kavramlar üzerinden yürütülüyor olması dayanışma kavramını daha da anlamlı kılıyor.

Gerçekten bugün İslâm dünyasına yönelik İslâmofobi'den tutun ayrımcılık, adaletsizlik ve ırkçılık gibi çeşitli kavramlar ekseninde çok yönlü bir biçimde Müslümanlar haksızlıklara maruz kalıyor.

Dayanışma fikrine mütevazı bir katkı sunmak üzere Selçuk Üniversitesi olarak 5. Uluslararası İslâmî Dayanışma Oyunları'na ev sahipliği yapmaktan şehrimizle birlikte duyduğumuz mutluluğu belirtmek istiyorum.

Üniversite olarak bu sürecin akademik boyutunu temsil eden İslâmî Dayanışma Oyunları Sempozyumu'na katkı sunuyor olmamız da bizler için çok kıymetli.

İslâm dünyasıyla ilgili çeşitli çalışmaların ön plana çıkmasına emek veren, katkı sağlayan ilim ve irfan sahibi bilim adamlarını bir araya getirmek de kıymetliydi. Bu vesileyle sempozyum bildirilerinin yayınlanarak okuyucuyla buluşmasından dolayı büyük bir mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum.

TAKDİM

S. M. Hasnain RIZVI

Hamdard University International Office Deputy Registrar

Asalam'alaikum, In the name of Allah most merciful and beneficiary, praise and peace be upon on Prophet Muhammad, His family and all the companions.

Thank you for providing the platform to share my thought on today's forum, I would like to congratulate all the participants and scholars for presenting their research paper in the 5th edition of the Islamic Solidarity Games.

Indeed, you (young scholars) are most important assets of presents society, your research will open the doors for the mankind of tomorrow. I will like to show gratitude to the organizers for providing the platform and enabling the researchers express the need, however, considering the drastic change in societal structure mainly due to the rapid modification because of technology, smart computing, Artificial Intelligence, data sciences and advance engineering, we need these type of platform on yearly basis to establish the best practice towards; woman empowerment, minority rights, entrepreneurship and education.

Lastly, I would like to express gratitude to the Jury, guest, committee members, organizers for providing the wonderful platform to scholars and wish best to these researchers for their research papers.

TAKDİM

Prof. Dr. Mahmut Erol KILIÇ

Büyükelçi, IRCICA Genel Direktörü

Bismillâhırrahmanim

Elhamdülillâh, es'salâtü ve'sselâmü alâ seyyidînâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Muhterem Diyanet İşleri Başkanımız! Muhterem hâzırûn! Hepiniz hoş geldiniz.

Kısa konuşacağım. Çünkü benden evvel konuşan değerli hocalarım ve benden sonra konuşacak olanlar mevzuyu daha tafsilatlı olarak sizlerle paylaşacaklar. Öncelikle bendeniz “Dayanışma” dediğimiz kavramın zamanımızda diğer bazı kavramların içinin boşaltılması gibi içinin boşaltıldığı kanaatimi sizlerle paylaşmak isterim. Nitekim yurt içinde veya yurt dışında katıldığımız birçok İslâmî toplantının açılışında hafız efendinin genellikle *وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعاً وَلَا تَفَرَّقُوا* ayetini¹ okuması ile o toplantının başladığına şahid olmuşuzdur. Yani “Allah’ın ipine toptan sarılınız, ayrılmayınız, parçalanmayınız, parçalanırsanız gücünü kaybedersiniz” mealindeki ayetlerini okuruz. Ancak daha konferans salonundan çıkmadan birbirimizle didişmeye, kavga etmeye başlarız.

¹ “Hep birlikte Allah’ın ipine sımsıkı yapışın; bölünüp parçalanmayın. Allah’ın size olan nimetini hatırlayın. Hani siz birbirinize düşman idiniz de Allah gönüllerinizi birleştirdi ve O’nun nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi Allah kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle açıklıyor ki doğru yolu bulasınız.” Âli-İmrân, 3/103.

Binaenaleyh okuduklarımızın dilden kalbe intikal etmesi ve bunun hayatımıza yansması gerekiyor. Bize لَا تُؤْمِنُوا حَتَّىٰ تَحَابُّوا “Birbirinizi sevmedikçe iman etmiş olamazsınız” sözüyle iman etmeyi, birbirimizi sevmeye bağlamıştır dinimiz. Bazı hocalarımız iman etmek ayrı bir konu sevmek, sevmemek ayrı bir konu diyebilirler. Sevmek bir ilahiyat, bir teoloji konusu olur mu diyenler de. Bu konu psikolojik ve belki de içtimaî bir konudur diyenler dahi vardır. Oysaki bu rasyonalist ve modernist bir yanlıdır dostlar. Bizim geleneğimizdeki İslâmî anlayışta sevmek aynı zamanda epistemolojik bir süreçtir. Yani sevmek aynı zamanda bir bilgi kaynağıdır. Ne kadar severseniz o kadar bilirsiniz derler. Yani bilme ile irtibatlıydı sevmek. Bir biliş, bilme mekanizmasıydı sevmek... Sadece bir fantezi veyahut bir gülücük dağıtmak demek değildi. Tabii ki o da güzel bir şey, gülücük dağıtmak. Ama dini ilimler içerisinde yeri olan bir ilimdi sevmek. Hasılı dayanışmanın en önemli şartı idi sevmek. Yardımlaşmak, Dayanışmak, Musahiblik, kardeşlik hukukunun en önemli harcı sevmek idi. Tabii bize bunun felsefesini öğreten ustalarımız, üstatlarımız vardı. Huzurunda bulunduğumuz Hz. Mevlânâ gibi Sadreddîn Konevî gibi kimseler, bize dayanışmanın arkasında yatan bu manayı, dayanışma denilen şeyin arka planını gösterdiler. Fütüvvet ruhunu aşıladılar.

Onların sözleri her ne kadar bizim tarafımızdan hala anlaşılamiyorsa da bugün modern bilim tarafından laboratuvarda artık ispatlanıyor. Ne gibi? Varlığın her bir katmanının bir diğeri ile irtibat içerisinde olduğunu Kuantum fiziği bize gösterdi. İbn Arabî'nin Varlığın Birliğini anlatışına karşı çıkanların çocukları şimdi evlerinde Matrix filmini izliyorlar. Fizikçilerin, biyologların labaratuvarında buldukları bulgularla yazılmış bilim kurgu romanları okuyorlar. Bizim daha evvel bu zenci, bu beyaz, bu şu, bu bu ırktan diyerek ayırt ettiğimiz insanlığın aslında 100 genom diziliminde birbirlerinden hiç farkları olmadığı ispatlandı. Sadece güneşin altında fazla kalarak etkilenmesin diyerek deri rengini koyulaştırmıştı zenci kardeşim. Bırakınız iki insan ırkının birbirinden ayrışmasını ben ağaç dediğim bir canlı türü ile aramda 100 genomdan 96'sında ortak sadece 4'ünde ayrıldığımızı yeni öğrendim. O yüzden bizim ecdadımızın ormancısı ormana girerken diğer ağaçlar ürkmessin diye kesilecek ağaca varıncaya kadar baltanın sapını beze sararak giderlerdi. Diğer insanları incitmeyi bırakınız bir ağacı dahi incitmeme düşüncesi, tefekküründen birbirimizi tekfir eden bir noktaya nasıl geldik araştırmamız lazım.

Vazifesi icabı hala İslâm dünyası denen coğrafyayı karış karış dolaşan bir kardeşiniz olarak çok üzüldüğüm, kaygılandığım bölgeler, yerler gördüğümü itiraf etmeliyim. Bir Müslümanın diğer Müslümanı canlı canlı yaktığı yerler var. Aynı Allah'a, aynı kitaba, aynı peygambere inanmakla beraber farklı yoğurt yiyiş tarzları, farklı mezhepleri olduğundan dolayı -ki bu farklılık çok tabiidir- birbirini acımasızca katleden bazı yerler bulunmakta. O zaman bizim sadece kelimelerde kalmayıp bunun hangi manaya hangi ruha dokunduğunu bilme ihtiyacımız var.

Dil biliminde ve mantıkta "أول ما وضع" yani bir kelimenin ilk vaz edildiği anlamı bulmak diye bir araştırma vardır. İşte bu manada biz de her şeyden evvel "Dayanışma" kelimesinin de "kardeşlik" kelimesinin de asıl manasına, ruhuna inmemiz lazım. Bunu bizim büyük ruh mimarlarımız bu topraklarda irfan olarak o kadar güzel vazettiler ki... Hele Konya'da! Konya kabristanlarında bunlardan binlercesi bulunmakta. Molla Hüdavendigâr'dır biliyorsunuz Hz. Mevlânâ. Yani medrese âlimidir. Hz. Mevlâna bir din alimidir. Molla Fenârî derslerde bize fıkıh risalesiyle, miras hukukuna dair görüşleriyle yani bir Şeyhülİslâm olarak öğretildi sadece. Ama aynı zatın Mesnevî'ye şerh yazdığını öğretmediler. Yine o Molla Hamza Fenârî'nin bugün dahi okurken zorlandığımız Sadreddin Konevî'nin *Miftâhü'l-Gayb*, (Gaybın Anahtarları) isimli kitabına *Misbâhü'l-Üns* adında kalın bir şerh yazdığını bize söylemediler. Öyle bir molla ki bakınız Mesnevî'ye şerh yazıyor bakınız Sadreddîn Konevî'nin üzerine şerh yazıyor. Biz böyle bir gelenekten geliyoruz. Bu gelenekten gelen insanlar da "Ma bera-yı vasl kerden amedim/Ne bera-yı fasl kerden amedim" dediler. "Biz birleştirmeye geldik, ayırmaya gelmedik" dediler. Bu sayede sevmenin, dayanışmanın ve kardeşliğin en güzel numunelerini onlar sergilediler. Ümit ediyorum ki zincirin halkaları her ne kadar birbirine yabancılaştıysa da zincir bir gün tamamlanacaktır. Bunun başka çözümü yoktur. Sözlerimi tamamlarken müsaadelerinizle bir iki de pratik teklifim olacaktır.

Öncelikle 'İslâmî Dayanışma Oyunları'na dair İngilizce bir tabirin Türkçeye tercümesinin yol açtığı bazı problemlere dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu sıkıntıyı bu oyunların açılışı münasebetiyle Konya'da bulunduğum bu kısa süre içerisinde bizzat müşahede ettim. Şimdi İngilizcede "Islamic Solidarity Games" dendiği zaman orada geçen

“Islamic” tabirinin İngilizce’de tazammun ettiği mana hem dinîdir hem de Müslüman halkları içermektedir. Bunu Türkçeye tercüme ettiğimiz zaman “Islamic” kelimesinin Türkçe karşılığı “İslâmî” olmaktadır. Ne var ki İslâmî tabiri Türkçede içtimaîden ziyade dinî bir şeyi çağrıştırmaktadır. O zaman İslâmî dayanışma dediğiniz zaman sadece dinî bir eylem anlaşılmaktadır. Oysaki bunun doğru tercümesi, “Müslüman Halklar Dayanışma Müsabakası” olmalıdır. Yani halkların dayanışmasıdır bu, ibadete müteallık dinî bir amel veyahut din ilimleri ile alakalı değildir. Bu halklar İslâm İşbirliği Teşkilatı’na üye 57 ülkenin vatandaşıdır. Bazı arkadaşlar belki bilmiyor olabilirler ama bazı üye ülkelerde Müslümanlar nüfusun ancak %2’ sidir. Mesela Guyana, mesela Surinam. Uganda’da %10-15’tir Müslüman. Ayrıca o ülkeleri temsilen gelenlerin bazıları Müslüman da değildir. İslâm İşbirliği Teşkilatının üyesi olan o devletten gelmektedir ama Müslüman değildir. İsimlendirme bu şekilde tercüme edilseydi daha güzel olurdu diye düşünüyorum. Teklifim sonraki dönemlerde dikkate alınmasına yöneliktir.

Bazen harfi tercüme yapıldığında başka manalara çıkabiliyor. Mesela Azerbaycan Bakü havaalanında “Uçağınız düştü” diye anons edilirken. Yani “Uçağınız indi” demektir. Ama İstanbul havalimanında “Uçağınız düştü” derseler Allah korusun bambaşka manaya gelir. O yüzden harfi tercümelere ziyade mana tercümesini esas almak lazım.

İkinci teklifim ise olimpiyat mefhumunun İslâmî içeriği ile ilgilidir. Her bir Müslüman halkın geleneksel, ananevi bazı spor dalları vardır. Cirit gibi, pehlivanlık güreşi gibi, geleneksel okçuluk gibi. Malezya, Endonezya gibi Bahasa konuşan dünyada Pencak Silat denilen bir spor dalı var mesela. Uzak Doğu döğüş sanatlarını Kadiriyye tarikatının esaslarıyla birleştirerek 150 yıl evvel icat olunmuş bir şekli. Hala Endonezya’da bunu icra edenler var. Karate gibi döğüş sporu yapıyorlar. Ama kataları (karateyi bilen bilir) Esmâ zikri yaparak çizerler. Bir tasavvufî anlayışla dövüş sporunun sentezinden oluşmuştur Pencak Silat. Bunun gibi bazı geleneksel spor dallarına daha fazla yer açmalıyız. Türkiye’de Etnospor federasyonu kuruldu sağolsunlar oradaki arkadaşlar bu dalları ihya etmeye çalışıyorlar. İslâm dünyası geneline bunu yaymamız lazım. Sizlerin de dikkatlerinize arz etmek istedim.

Tekrar bu müsabakalar hayırlı olsun diyor ve hepinizi selamlıyorum.

ÖNSÖZ

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd, O'nun Resûlü, efendimiz Hz. Muhammed'e (sav) salât ve selam olsun.

Kur'an ve sünnet Müslümanların sahip olması gereken dayanışma olgusunu hem emretmiş hem öğretmiştir. Dayanışma prensibini benimseyen müslümanlar bu ilkeyi dinî, ictimâî ve kültürel hayatta tatbik etme gayreti içinde olmuşlardır. İbadetlerden zekât; muâmelat alanda kefâlet sözleşmesi ve âkile müessesesi; sosyal ilişkiler sahasında cerâye tahsisatı gibi uygulamalar İslâm tarihindeki dayanışma olgusunun yalnızca birer örneğini teşkil eder. Bugün evrensel kültürün bir parçası haline gelen spor da fertleri, toplulukları, hatta milletleri birbirine yaklaştırarak dayanışmaya katkı sağlar.

Elinizdeki eser, 12-13 Ağustos 2022 tarihlerinde Konya Selçuk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen "Uluslararası İslâmî Dayanışma Oyunları Sempozyumu" etrafında sunulan sözlü veya yazılı bildirilerin genişletilerek neşredilmesiyle oluşmuştur. Bu doğrultuda bir dayanışma vesilesi olarak görülebilecek spor ve oyun konusu tarihî, dinî ve kültürel perspektifle birbirinden değerli akademisyenlerin kaleminden siz değerli okuyucularla buluşturulmuştur.

Kitap bölümlerinde yazarların usul ve ilkeleri büyük ölçüde korunmaya gayret edilmiştir. Makaleler arasında bir birlikteliğin sağlanması hedeflendiği için yer yer maddi değişiklikler yapılmış ve okurun daha nitelikli bir eseri takip etmesi göz önünde bulundurulmuştur.

Bu vesileyle kitabın hazırlanmasına araştırmaları ile katkı sunan kıymetli hocalarımıza şükranlarımı sunuyorum. Bu çalışmayı besleyen sempozyumun gerçekteşirilmesi hususunda baştan beri teşvik ve desteklerini gördüğümüz Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Metin Aksoy'a, Selçuk Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ramazan Altıntaş'a, sempozyum paydaşlarımız T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörlüğü'ne, Pakistan Hamdard Üniversitesi Rektörlüğü'ne, Konya İl Müftülüğü'ne ve sempozyumun icrası noktasında maddi ve manevi hiçbir desteği esirgemeyen Konya Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı'na hâssaten teşekkür ediyorum.

M. Raşit AKPINAR
Editör

GİRİŞ

Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ

Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dekanı

İslâm'da "tezâmun" kavramlarıyla ifade edilen dayanışma, toplumların ya da Müslüman ülkelerin tüm kurum ve kuruluşları ile ortak manevi değerler etrafında birleşmeleri ve birlikte hareket etmelerine denir. Çünkü dini naslar Müslüman milletler arasında böyle bir dayanışma ahlakı sergilemeyi zorunlu kılmaktadır. Nitekim Yüce Kitabımız Kur'an'da: "*Mü'minler ancak kardeşler*"¹ buyrulur.

İşte hangi ırktan, hangi mezhepten, meşrepten, hangi renkten, hangi cinsiyetten ve hangi coğrafyadan olursak olalım bizi birleştiren ve bütünleştiren bağ, iman bağıdır. Bu bağ kadın-erkek bütün müminleri sarsılmaz bir irade ile birbirine bağlamış ve bir araya getirmiştir. Bu kardeşlik bağı sebebiyledir ki, dünyanın neresinde olursa olsun Müslümanlar birbirinin kardeşleri olduğunu asla unutmayacaklar, sevinçleriyle sevinecekler, kederleriyle kederlenecekler, paylaşma ve sosyal dayanışma ahlakıyla birbirlerine destek çıkacaklardır.

Dayanışmanın toplumda yüksek bir yeri vardır. Hz. Peygamber (s.a.v.) Müslümanların durumunu bir vücudun organlarına benzetmiştir:

"Mü'minler birbirlerini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir organı hasta

¹ Hucurat 45/10.

olduğu zaman, diğer organlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar.”²

Bu sebeple biz Müslümanlara İslâm Dünyasının herhangi bir bölgesinde yaşanan acı bir olay, diğer Müslümanlara, o acıyı hissetme ve ortak acı olarak değerlendirip dindirmek için dayanışma içerisine girmeyi ahlaki açıdan zorunlu kılar. Çünkü İslâmî dayanışma Hz. Peygamber'in hadislerinde imanla ilişkilendirilmiştir:

“Sizden hiçbiriniz kendi nefsi için istediği bir şeyi din kardeşi için de istemediği müddetçe (kâmil manada) iman etmiş olmaz.”³

Ayrıca bununla birlikte varlıklı Müslümanların ihtiyaç sahibi Müslümanlara yardım etmeleri de istenmiştir: “Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse, Allah da o kimsenin ihtiyacını giderir”⁴ İşte İslâm'da, bencilliği, egoizmi ve çıkarıcılığı yere seren; karşılıklı sevgi, yardımlaşma, hayırseverlik ve dayanışma ruhunu teşvik eden anlayışın arka plânında böyle bir nebevi öğretisi vardır.

Günümüz Müslüman toplumlarında dayanışma ve bütünleşmeyi artırıcı önlemler arasında karşılıklı sportif faaliyetler de önemli bir yer tutmaktadır. Küresel ölçekte sportif faaliyetler; dini, dili, ırkı ve kültürü farklı olan milletleri birleştiren çok önemli bir araçtır. Sporun fiziksel ve ruhsal yararları yanında, uluslararası barışa olumlu yönde etki eden boyutları da vardır. Bu açıdan hem ülke içinde ve hem de ülke dışında; kaynaşma, tanışma, birbirini tanıma ve birçok alanda iş birliği kapılarını açmada sportif faaliyetlerin rolü büyüktür.

İslâm'ın meşru gördüğü sportif faaliyetler, sadece insana sağlıklı bir bedene kavuşma imkânı vermez, aynı şekilde, insanın iç huzura ermesine, yüksek düşünce zenginliğine erişmesine ve Yüce ahlak sahibi bir insan olmasına hizmet eder. Spor, insana disiplinli olmayı da kazandırır. Hayatını disipline eden kimseler, her alanda başarılı olurlar. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de geçen bir âyette, kendisine görev verilecek kimselerden birisinin bedenî ve ahlâkî açıdan kuvvetli ve güvenilir kimse olması gerektiğine değinilir.⁵

İyi bir güreşçi, iyi bir ok atıcı, iyi bir binici ve iyi bir koşucu olan Hz. Peygamber'den gelen rivayetlerde atıcılık, binicilik, yüzme, ok atma,

2 Buhari “Edeb” 27; Müslim “Birr” 66.

3 Müslim “İman” 17.

4 Tirmizi “Hudud” 3.

5 28/Kasas 26.

koşuculuk ve güreş gibi spor dallarının teşvik edildiğini görüyoruz. Nitekim Hz. Peygamber'den gelen bir rivayette: “(Allah katında) güçlü mü'min zayıf mü'minden daha hayırlı ve sevimlidir” buyrulur.⁶ Elbette bu rivayette geçen “güçlü/kuvvetli” sözcüğü iman olarak yorumlanabileceği gibi, fiziksel, irade ve ekonomik güç sahibi olarak da yorumlanabilir.

İşte İslâm'da dayanışmanın konu edildiği bu çalışmaya birçok ilim adamı yazmış olduğu makaleleriyle katkıda bulunmuştur. Başta bu eserin ortaya çıkmasına katkı veren yazarlardan editörüne ve bu eseri neşreden yayınevine çok teşekkür ederiz.

---

⁶ Müslim “Kader” 34: İbn Mâce “Mukaddime” 10.